

ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿರಾಟಸ್ವರೂಪ ದರ್ಶನ

ಕಲ್ಲೂರ ಕೃಷ್ಣಕುಮಾರ

ಕರ್ನಾಟಕ 'ಕರ್ನಾಟಕ'ವೇ ಅಗುವುದರಲ್ಲಿ, ಯಾವ ಮೋಡಿ, ಯಾವ ಗಾರುಡಿ, ಯಾವ ಇಂದ್ರಜಾಲವಿದೆಯೆಂದರೆ, — 'ಕರ್ನಾಟಕ' ಎಂದೊಡನೆ, ಒಂದು ಉಜ್ಜಲವಾದ, ಗೌರವಶಾಲಿಯಾದ, ಪುರಾತನವಾದ, ಅಪರಂಪಾರವಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ವಿರಾಟ್-ದೃಶ್ಯದ ಮಹಾದ್ವಾರವೇ ತೆರೆದಂತಾಗುವದು. ಸದಭಿಮಾನಿ ಕರ್ನಾಟಕಸ್ಥನೊಬ್ಬ ಆ ತೆರೆದ ಮಹಾದ್ವಾರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಒಳ ಹೊಕ್ಕನೆಂದರೆ. ಆ ರಮ್ಯೋದ್ಯಾನದ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಲೂರ ವೆಂಕಟರಾಯರು, ಕಡಪ ರಾಘವೇಂದ್ರರಾಯರು, ಮುದವೀಡು ವೆಂಕಟರಾಯರು, ಶಾಂತಕವಿಗಳು, 'ಶ್ರೀ' ಅವರು, ತೀ. ನಂ. ಶ್ರೀ, ಉತ್ತಂಗಿ. ಮಂಜೆ, ಗೋವಿಂದ. ಪೈ. ದೊಡ್ಡಮೇಟೆ. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಹಿರಿಯರು ಸಿಕ್ಕುತ್ತಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲರ ಕೈ ಕುಲುಕಿ ಮುನ್ನಡೆದರೆ, ಬಸಪ್ಪಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಕೆರೂರು, ಗಳಗನಾಥ, ವೆಂಕೋಬಾಚಾರ್ಯ ತುರಮರಿ, ಕಿಟ್ಟೆಲ್, ಡೆ. ಚನ್ನಬಸಪ್ಪ, ಮುದ್ದಣ — ಮನೋರಮೆ, ಕೆಂಪು ನಾರಾಯಣ, ಹೊನ್ನಮ್ಮ, ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಯ, ಪೂರ್ಣಯ್ಯ, ಷಡಕ್ಷರಿ, ಕಿತ್ತೂರ ಚೆನ್ನಮ್ಮ, ಟಿಪ್ಪು, ವೆಂಕಟನಾಯಕ, ಸಂಗೊಳ್ಳಿ, ರಾಯಣ್ಣಾದಿಗಳು ಸಿಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಇನ್ನೂ ಒಳಹೊಕ್ಕು, ಸರ್ವಜ್ಞ, ದಾಸಾಗ್ರಣಿಗಳು, ಶರಣಶ್ರೇಷ್ಠರು, ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ, ರತ್ನಾಕರ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸಾದಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವಂದಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ, ಅವರೇ ಆತನನ್ನು ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯೋಗಸ್ಥರಾದ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರಿಗೆ ಬಲವೆಂದು ಆತ ದಂಡಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ, ಅವರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಪುರಂದರರು, ಶಾರ್ಙ್ಗದೇವ, ಪುಂಡಲೀಕವಿಠಲರು, ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿಗಳೊಡನೆ ಮಾನ ಸೋಲ್ಲಾಸದ ಸಂಗೀತ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವದೂ, ಅನತಿದೂರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯರೂ, ಹುಲಗೂರ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರೂ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವದೂ ವಿದಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಗೆ ತಿರುಗಿದರೆ, ಜಕ್ಕಣ, ಪದ್ಮೋಜ, ವಾಸೋಜ, ಮಲ್ಲೋಜರಂ ಮುಗಿಲಲ್ಲೇ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಮಂದಿರಗಳನ್ನೂ ಕಟೆಯುವದರಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನರಾಗಿರುವದು ಕಂಗೊಳಿಸುವದು. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಹಂಪಿ, ಸೋಮನಾಥಪುರ, ಹಳೆಬೀಡು, ಬೇಲೂರು, ಲಕ್ಕೂಡಿ, ಬಾದಾಮಿ, ಎಲ್ಲೋರಾಗಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲವಿಗಳೂ, ಕಲ್ಲುಡಿಗಳೂ, ಕುಡಿಯೊಡೆದುದೂ, ರೂವಾರಿಗಳ, ಚಿತ್ರಕಾರರ ಗಾರುಡಿಗೆ ಅರಳಿ ನಿಂತುದೂ ಪುತ್ಯಕ್ಷೆ ವಾಗುವದು. ವಿಜಯನಗರದ ಸಾಹಸ, ಹೊಯ್ಸಳರ ಹಿರಿಮೆ, ಚಾಲುಕ್ಯ-ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟಾದಿಗಳ ಬಲ್ಮ ಮುಗಿಲುದ್ದದ ಕೀತಿಕಸ್ತಂಭಗಳಾಗಿ ನಿಂತಿರುವದು ಕಣ್ಗೆಂಬಾಗುವದು.

ಈ ನಡುವೆ ಮಧ್ವ-ರಾಮಾನುಜರ ಮಂತ್ರವಾಣಿ, ಬಸವ-ಅಲ್ಲಮ-ಮಹಾದೇವಿಯರ ವಚನವಾಣಿ ಸುಳಿಗಳಿಯಲ್ಲಿ ಬೆರೆದು ಇಡುಗಿದಂತೆ ಕೇಳಬರುವವು. ಇನ್ನೂ ಒಳಸೇರಿದರೆ, ಪಂಪ, ಹೊನ್ನ, ರನ್ನ, ನೈಪತುಂಗಾದಿಗಳು ಸಮ್ಮ ಸದಭಿಮಾನಿ ಕರ್ನಾಟಕಸ್ಥನನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಕೈಚಾಚಿ ಕರೆದಪ್ಪಲು ಆತುರರಾಗಿರುವರು, ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಋಣಾನು ಬಂಧವನ್ನು ನೆನೆದು. ಅತ್ತ ಆಕಡೆ, ಇವುಗಳೆಲ್ಲವಕ್ಕೂ ಕಾವಲುನಿಂತ ಗೊಮ್ಮಟೇಶನ ಉನ್ನತಮೂರ್ತಿ ನಾಡಸಿರಿಯನ್ನೇ ತನ್ನ ನಮನಗೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಸುವಂತಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಪರಿಸರ ದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಪಾವಿತ್ರವೇ ಉಸಿರ್ಗಾಳಿ ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ, — ಏಕೆಂದರೆ, ಎದುರಿಗೇ ಮೂರ್ತಿ ಮತ್ತಾಗಿ ಶೃಂಗೇರಿಯ ಶೃಂಗವನ್ನೇರಿ ನಿಂತ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ತಲೆಬಾಗಿ ನಿಂತ ಹಿಮಾಲಯ ವನ್ನೇ ಹರಸುತ್ತಿದ್ದ ನಿತ್ಯಸುಂದರ ದೃಶ್ಯ ಬಗೆದೋರುವದು. ಅದಕ್ಕೂ ಮುಂದೆ, ದುರ್ಬೀನು ಚಾಚಿದರೆ, ಕದಂಬರು, ಶಾಲಿವಾಹನರು, ವಿಶ್ವಮಿಸುತ್ತಿರುವದೂ, ಅದರಾಚೆ ನೋಟ ಬಯಲಂಚನ್ನು ತಾಗುವಲ್ಲಿ, ಚಂದ್ರಹಾಸ, ಋಷ್ಯಶೃಂಗ, ಹನುಮಂತ, ಪರಶುರಾಮ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಚಿರಂಜೀವಿತನದ ಚೈತನ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಜೃಂಭಿಸುವದೂ ಕಂಚುಮಿಂಚಾಗಿ ಮಿನುಗುವದು. ಇದೆಲ್ಲಾ, ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಗಡಿಮೀರಿ ಕಾಣುವ ಒಂದು ಅದ್ಭುತ ದೃಶ್ಯ-ಪರಂಪರೆಯ, — ‘ಪ್ಯಾನ್‌ಲೋರಮಾ’ದ, — ಹೆಗ್ಗುರುತುಗಳು ಮಾತ್ರ. ಇಂತಹ ಅಪರಂಪಾರವಾದ, ಅತಿ-ಆಳವಾದ, ಅತಿ-ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಅಸಮಾನ—ಸದೃಶವಾದ ದೃಶ್ಯ-ಪರಂಪರೆಗೆ ‘ಕರ್ನಾಟಕ’ ಮಾತ್ರವೇ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲು; ಮೈಸೂರು, ಬಿದನೂರು, ಹಳೇ ಬೀಡು, ಕಲ್ಯಾಣ, ಬಾದಾಮಿ, ಬನವಾಸಿಗಳು ಚಿಕ್ಕದೊಡ್ಡ ‘ಕನಕನಕಿಂಡಿ’ಗಳು ಮಾತ್ರ. ಆ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದರಷ್ಟೇ ಕರ್ನಾಟಕಸ್ಥನಿಗೆ ವಿಶಾಲವಾದ, ವಿಶ್ವತೋಮುಖವಾದ, ‘ನಷ್ಟೋಮೋಹಃ, ಸ್ಮೃತಿರ್ಲಬ್ಧಃ’ ಎನಿಸಬಲ್ಲ ಮಹತ್ತರವು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ವಿಶ್ವರೂಪ ದರ್ಶನವಾಗಬಲ್ಲದು. ಆ ವಿಶ್ವರೂಪದರ್ಶನವಾಗುವದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಅದ ರೊಂದಿಗೆ ಸಮರಸನಾಗಿ, ಆ ಅತಿಪುರಾತನವಾದ ಅಸೀಮವಾದ ಪ್ರಾಕಾರದಲ್ಲೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಕರ್ನಾಟಕಸ್ಥನು ಸತ್ತ್ವಪೂರಿತನಾಗಿ, ‘ಭಯೇನ ಪ್ರವ್ಯಥಿತಂ ಮನೋ ಮೇ’ ಎಂದೆನ್ನಿಸದೆ, ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ವಿಹರಿಸಬಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಆ ಅಸೀಮ ಪ್ರಾಕಾರಕ್ಕೆ ‘ಕರ್ನಾಟಕ’ ಹೊರ-ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಷ್ಟೇ ಆಗಿರದೆ, ಅಂತಃಪ್ರಾಣವೂ ಆಗಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸತ್ತ್ವಪೀಠ, ಸತ್ತ್ವ ಪೀಠ, ಧರ್ಮಪೀಠ, ಕರ್ಮ ಪೀಠ, ಜ್ಞಾನಪೀಠ, ಕಾವ್ಯಪೀಠ, ಶ್ರಾವ್ಯಪೀಠ, ಭಕ್ತಿಪೀಠ, ಶಕ್ತಿ ಪೀಠ, ದೃಕ್-ಪೀಠ, ದಿಕ್-ಪೀಠಗಳೆಲ್ಲಾ ‘ಕರ್ನಾಟಕ’ ‘ಕರ್ನಾಟಕ’ ಎಂಬ ಕೊರೆದಕ್ಕರಗಳೇ ಚಂದ್ರಾರ್ಕ-ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಕಣ್ಣು ಕೋರೈಸುವವು. ಆ ಪ್ರಾಕಾರದ ಹವೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅನಾದ್ಯ ನಂತವಾಗಿ ಸುಳಿಯುವ ಮರ್ಮರವೊಂದು ಕೇಳಬರುವದು; ಅದರಲ್ಲೂ ‘ಕರ್ನಾಟಕ’ ಸುಳಿದುಲಿಯುತ್ತಿರುವದು ಹೃದ್ಯೋಚಿತವಾಗುವದು. ಆಗ ಅದೊಂದು ಮಂತ್ರ ಎಂಬ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಉಂಟಾಗುವದು.